

Αγαπητέ κ. Πρόεδρε του Διοικητικού Συμβουλίου,
κυρία Γενική Διευθύντρια Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς,
κυρία Αντιπρόεδρε του Διοικητικού Συμβουλίου,
κυρία Γενική Διευθύντρια,
αγαπητοί συνάδελφοι,
αγαπητοί φίλοι,
κυρίες και κύριοι,

Η σημερινή παρουσίαση του προγράμματος ψηφιακού μετασχηματισμού του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου μου δίνει τη δυνατότητα να πω δυο λόγια για το πώς βλέπουμε τα μουσεία τα τελευταία χρόνια στο Υπουργείο Πολιτισμού και ποιες αρχές λίγο-πολύ ακολουθεί η μουσειακή μας πολιτική.

Όπως έγινε αμέσως αντιληπτό από αυτά που είπε η κ. Άννα Καραπαναγιώτου, τα μουσεία σήμερα επιτελούν έναν εξαιρετικά σημαντικό ρόλο στην υπηρεσία του κοινωνικού συνόλου. Είναι επιφορτισμένα με τη συλλογή, την τεκμηρίωση, τη διατήρηση, την ερμηνεία και την προβολή των υλικών και άυλων αγαθών της πολιτιστικής κληρονομιάς και ενεργούν ως διαχειριστές και επιμελητές ενός σημαντικού και εξόχως προβεβλημένου τμήματός της.

Λειτουργούν συγχρόνως ως θεματοφύλακες της συλλογικής ιστορικής μνήμης, της συνείδησης και της ταυτότητας. Δεν πρόκειται για έναν ρόλο μονοσήμαντο και στατικό. Είναι ένας ρόλος πολύπλευρος και εξελισσόμενος και επειδή κατά καιρούς ακούω, και πριν από μερικούς μήνες άκουγα ότι «μα πώς είναι δυνατόν να αλλάζει η μουσειακή πολιτική μετά από 100 χρόνια;» [απαντώ]: μα είναι επιβεβλημένο να αλλάζει η μουσειακή πολιτική, τα πράγματα εξελίσσονται. Δεν μπορεί τα μουσεία και οι πολιτικές τους να μένουν πίσω δεκαετίες, γίνονται οι ίδιες οι πολιτικές μουσειακές και δεν είναι αυτό το οποίο επιθυμούμε, γιατί δεν υπηρετούν έτσι την κοινωνία.

Τα μουσεία οφείλουν να βρίσκονται σε διαρκή αλληλεπίδραση με την εκπαίδευση, την κοινωνικοποίηση, την κοινωνική δραστηριοποίηση, να μετέχουν ταυτόχρονα σε ποικίλες πολιτισμικές διεργασίες, διεργασίες ενδυνάμωσης της κοινωνικής συνοχής αλλά και της αλλαγής και της εξέλιξης. Είναι επίκεντρα πολιτιστικής, καλλιτεχνικής και εκπαιδευτικής δράσης. Ως συντελεστές της τοπικής και της υπερτοπικής παραγωγικής και οικονομικής δραστηριότητας –δεν είναι κακό να χρησιμοποιούμε αυτές τις λέξεις στον πολιτισμό– συνιστούν κοιτίδες πολιτισμού, έκφρασης και διά βίου μάθησης

και, ταυτόχρονα, μοχλούς κοινωνικής ανάπτυξης και προόδου. Έτσι μόνο μπορούν να λειτουργήσουν ως ισχυρά δομικά υλικά για την οικοδόμηση του μέλλοντος.

Αν θέλουμε να σκεφτούμε το μέλλον μας σταθερά και τεκμηριωμένα, πρέπει να διαχειριστούμε ορθά το παρελθόν μας. Δίνοντας στα μέλη της κοινωνίας τη δυνατότητα να ξεδιπλώσουν τις δημιουργικές τους δυνάμεις, να αλληλεπιδρούν και να μετέχουν ενεργά και ισότιμα στη διαμόρφωση και εξέλιξη του ιστορικού, κοινωνικού, πολιτιστικού τους περιβάλλοντος, να εμπνέονται και να διδάσκονται απ' αυτό, αλλά ταυτόχρονα να το εμπλουτίζουν και να το προστατεύουν. Υπό την έννοια αυτή, τα μουσεία είναι κάτι πολύ παραπάνω από το φυσικό τους κέλυφος και από τις συλλογές τους. Προφανώς οφείλουμε να φροντίζουμε και το κέλυφος και τις συλλογές, δεν αρκεί όμως πλέον αυτό – μπορεί να αρκούσε κάποιες δεκαετίες πριν, σήμερα δεν αρκεί. Η εμβέλεια και η επίδραση των μουσείων συνδέεται άμεσα με το βαθμό της οργανικής τους ένταξης στην καθημερινή ζωή, την πολιτιστική, την πνευματική, τις κοινωνικές και οικονομικές δραστηριότητες και αλληλεπιδράσεις, την ανταλλαγή απόψεων και ιδεών για μείζονα ζητήματα που απασχολούν την κοινωνία στη συμμετοχή στα κοινά οράματα, στις προσδοκίες για το παρόν και το μέλλον. Τα Μουσεία σε καμία περίπτωση πλέον δεν είναι στραμμένα στο παρελθόν και μόνο – και μιλώ για τα αρχαιολογικά δημόσια μουσεία, τα μουσεία που ανήκουν στη δημόσια σφαίρα. Επαναλαμβάνω, τα μουσεία είναι ζωντανοί οργανισμοί που αναπτύσσονται και εξελίσσονται παράλληλα και μαζί με την κοινωνία, στην οποία ανήκουν και την οποία υπηρετούν. Γι' αυτό και καταλήγω, για να ξεκινήσουμε από εκεί όπου τελείωσε η Άννα [Καραπαναγιώτου]: τα μουσεία οφείλουν να είναι καθολικά ανοιχτά, προσβάσιμα, φιλόξενα, να εμπνέουν και να εκπαιδεύουν το κοινό, να προκαλούν συναισθήματα και ενσυναίσθηση, όσο και να διαδίδουν γνώσεις, να απευθύνονται όμως στο μυαλό αλλά και στην ψυχή. Υπό την έννοια αυτή, το πρόγραμμα, το οποίο εντάξαμε το 2021 στο τότε χρηματοδοτικό εργαλείο, το ΕΣΠΑ 2014-2020, εξυπηρετεί αυτή ακριβώς την πολιτική. Ήταν ένα έργο, το οποίο θα το δείτε στη συνέχεια, το οποίο δεν περνάει, δεν οδηγεί το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο μόνο στην ψηφιακή εποχή, αλλά εξασφαλίζει την καθολική προσβασιμότητα. Είτε μιλάμε για τους συνανθρώπους μας με αναπηρία, είτε μιλάμε για όλους αυτούς οι οποίοι θέλουν να δουν τον ελληνικό πολιτισμό στη μεγαλύτερη κιβωτό του διεθνώς, στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, ή ακόμα να μετέχουν στα εκπαιδευτικά προγράμματα του Μουσείου. Πλέον με τον τρόπο ανάπτυξης του συγκεκριμένου προγράμματος, όλα αυτά είναι προσβάσιμα στο διεθνές κοινό.

Το ότι υπάρχουν τα απτικά συστήματα, ότι υπάρχουν οι κωδικοί QR σε συγκεκριμένα εκθέματα, επιτρέπουν στον καθένα από μας που είμαστε επισκέπτες που θέλουμε να έρθουμε στο μουσείο για να δούμε τους θησαυρούς του ή για να ψυχαγωγηθούμε, ακόμα και για να περάσουμε μια ώρα ευχάριστη, να δημιουργούμε τη δική μας πορεία, το δικό μας πρόγραμμα, τη δική μας ξενάγηση.

Όλα αυτά είναι εξαιρετικά σημαντικά, είναι οι υπηρεσίες τις οποίες πλέον προσφέρει το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο στην ψηφιακή εποχή και εναρμονίζει τη λειτουργία του με τις απαιτήσεις της εποχής, με τις απαιτήσεις της νέας γενιάς. Γιατί να μην ξεχνάμε ότι το κοινό πρέπει να διευρύνεται, οι νέοι άνθρωποι οι οποίοι περνούν σκαμπανεβάσματα στις σχέσεις τους με τέτοιους οργανισμούς θα πρέπει να βρίσκουν ανταπόκριση, γιατί τους θέλουμε, διότι αυτοί είναι οι αυριανοί πολίτες. Και διότι οι ξένοι επισκέπτες οι οποίοι θα έρθουν, θα μνηθούν και θα δουν ένα φιλόξενο μουσείο, το οποίο αναβαθμίζει την εμπειρία τους, είναι οι καλύτεροι πρεσβευτές του ελληνισμού ανά την υφήλιο – και αυτά είναι πράγματα τα οποία οφείλουμε να τα λαμβάνουμε πολύ σοβαρά υπόψη.

Κλείνω λέγοντα ότι αυτός ακριβώς ήταν και ο στόχος, όλα αυτά να επιτελούνται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, απεμπλέκοντας τα μεγάλα μας Μουσεία, τα 5 Μουσεία –για τα οποία έπεσε πολύ κλάμα από κάποιες συγκεκριμένες πτυχές– να μπορούν να απευθύνονται καλύτερα στην κοινωνία, να διαχειρίζονται τα ίδια με σωστό τρόπο, γιατί μόνο οι άνθρωποί τους γνωρίζουν τις πραγματικές τους ανάγκες και να αποδίδουν στο μέγιστο τον κοινωνικό τους ρόλο. Θα πω ένα και μοναδικό παράδειγμα, διότι όταν μιλούσαμε ότι τα μουσεία ως Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου αποκτούν διοικητική και οικονομική ανεξαρτησία, πολλοί έλεγαν: «σιγά μη συμβεί αυτό» και «τι σημαίνει αυτό;». Θα σας πω μόνο έναν αριθμό, γιατί οι αριθμοί είναι αυτοί, οι οποίοι πάντα αποδεικνύουν αληθώς τα πράγματα: Το Μουσείο στον προϋπολογισμό του το 2024 ξεκινά ήδη με μια βάση δράσεων 4,5 εκατομμύριων ευρώ. Είναι ένα ποσό το οποίο δεν είχε ποτέ άλλοτε στη διάθεσή του. Το προσωπικό, οι μισθοί του προσωπικού, ό,τι πρέπει να καλύπτει το δημόσιο, το καλύπτει κανονικά το Υπουργείο Πολιτισμού. Αλλά ξαφνικά το Μουσείο έχει έναν δικό του προϋπολογισμό για να τον διαχειριστεί. Και δεν είναι λίγος: είναι μια βάση 4,5 εκατομμυρίων ευρώ που βαίνει αυξανόμενη, για τον προγραμματισμό του το 2024. Αυτό και μόνο λέει πολλά για τις πολιτικές μας επιλογές.

Ευχαριστώ πολύ.